

Remissvar
M2022/00802

Miljödepartementet
Klimatenheten, Kemikalier och avfall
103 33 Stockholm

E-post
m.remissvar@regeringskansliet.se
m.kemikalieenheten@regeringskansliet.se

2022-06-08

Ang. Promemorian Europeiska kommissionens förslag till förordning om ekodesign för hållbara produkter

Tillväxtanalys ställer sig positivt till flera aspekter av förslaget. Samtidigt finns oklarheter kring hur de delegerade akterna ska tas fram, avgränsas och utformas vilket kan påverka lagstiftningens effekter. Vi bedömer också att det finns betydande svårigheter i hur B2B-produkter ska hanteras. Därutöver finns en risk för inlåsningseffekter och undanträngningseffekter som kan påverka innovationstakten och -inriktningen i ekonomin.

Positiva grundansatser

Det existerande ekodesigndirektivet (2009/125/EC) har i stora drag fungerat väl och utgör en lämplig grund att bygga på.

Det är positivt att lagförslaget bidrar till att negativa externaliteter kopplade till produktionen och konsumtionen i den europeiska ekonomin internaliseras. Det finns med andra ord ett betydande marknadsmisslyckande (eller snarare många liknande marknadsmisslyckanden) som Kommissionen identifierat och som motiverar statliga insatser.

Det är positivt att Kommissionen ämnar presentera en homogen, europeisk lösning. I frånvaron av en europeisk lösning finns en betydande risk för spretig nationell reglering som skulle vara innovations- och handelshämmande. Det är även positivt att produktreglering ges ett gemensamt och enhetligt ramverk, det förenklar för företagen.

Det är positivt att SME (på koncernnivå) får en lättare regelbörda, längre anpassningstider, samt att dessa företags behov särskilt ska tas om hand i arbetet med de delegerade akterna.

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Östersund
Postadress
Studentplan 3 831 40 Östersund
Besöksadress
Studentplan 3, Östersund

Stockholm
Postadress
Studentplan 3 831 40 Östersund
Besöksadress
Torsgatan 11, plan 4

Kontakt
010-447 44 00
info@tillvaxtanalys.se
www.tillvaxtanalys.se
Org. nr 202100-6164

Det är positivt att även importerade produkter behöver följa regelverket och att lagstiftningen därmed är konkurrensneutral.

Oklarheter kring hur de delegerade akterna ska tas fram

En av de grundläggande tankarna bakom lagstiftningen är att de detaljerade produktreglerna ska etableras i delegerade akter för specifika produktgrupper. Principen är att delegerade akter endast ska tas fram om Kommissionen bedömer att nyttan överstiger kostnaden. Det vi saknar är principer, beräkningsmetoder och generell information om hur och när den nyttoberäkningen ska ske. De gränsdragningar som behöver göras kommer ha direkt påverkan på förutsägbarheten i lagstiftningen och i slutändan dess ekonomiska effekter. Tillväxtanalys rekommenderar att dessa arbets sätt etableras redan i den övergripande lagstiftningen för att undvika godtycklighet.

Det är även av stor vikt hur produktgruppernas gränser dras samt hur det avgörs om en specifik produkt tillhör en viss produktgrupp. Det finns en risk för osäkerheter eller oklarheter vilket skulle verka innovationshämmande på företagen. Företag kommer i detta scenario sannolikt vara mycket noggranna med att hamna inom (eller utanför) en gynnsam (eller ogynnsam) produktgrupp. Detta minskar möjligheten och incitamenten att utveckla nya produkter, särskilt i de gränzoner som lagstiftningen skapar. Samtidigt kan företag inte tillåtas helt fritt välja vilken grupp deras produkter hamnar inom. Tillväxtanalys rekommenderar att tydlighet kring gränsdragningar prioriteras och allmänna principer för detta etableras redan i den övergripande lagstiftningen, det kan inte lämnas enbart till de delegerade akterna.

B2B-produkter passar sämre för denna typ av lagstiftning

Det existerande ekodesigndirektivet (2009/125/EC) som det nya förslaget baseras på reglerade konsumentprodukter. Dessa är relativt lätta att reglera då de (oftast) har ett tydligt syfte. Ett kylskåp ska användas för att kyla mat. Det gör det relativt enkelt att beräkna livscykelutsläpp, skapa rutiner för återvinning och annat som lagstiftningen kräver.

Så enkelt är det inte när det kommer till produkter som ska säljas till andra företag (B2B) och där ingå som insatsvaror i verksamhet eller vidarearbetade produkter. Ta en kilometer kablage som exempel. Denna kan hamna i en fabrik, under jord eller upphackad i decimeterlånga bitar i tusentals kylskåp. Frågan är då vilket ansvar en leverantör av komponenter exempelvis kan förväntas ta för sina produkters återvinningsbarhet nedströms i värdekedjan. Det blir också, som exemplet visar, mycket svårt att göra den gränsdragning mot byggmaterial som lagstiftningen föreslår. Försäljaren kanske inte vet, och kanske inte rimligtvis kan veta, om dess kablage kommer användas som byggmaterial eller inte. Tillväxtanalys rekommenderar att man överväger att exkludera B2B-produkter eller skapar ett särskilt, mer anpassat ramverk för dessa.

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Östersund
Postadress
Studentplan 3 831 40 Östersund
Besöksadress
Studentplan 3, Östersund

Stockholm
Postadress
Studentplan 3 831 40 Östersund
Besöksadress
Torsgatan 11, plan 4

Kontakt
010-447 44 00
info@tillvaxtanalys.se
www.tillvaxtanalys.se
Org. nr 202100-6164

Enskilda varor måste kanske kunna byta produktgrupp

Det går aldrig att perfekt förutspå dels hur en enskild vara kommer färdas genom ekonomin, dels hur teknologier för exempelvis återvinning kan komma att utvecklas. Med andra ord, när en vara rör sig genom ekonomin, i vad lagstiftningen hoppas ska vara en lång och cirkulär livstid, så kan den behöva byta produktgrupp. Företag och privatpersoner kan använda den i ett nytt syfte, lägga till eller ta ifrån, omarbeta eller på annat sätt fundamentalt ändra varans natur. Detta är sunt, positivt för cirkulariteten i ekonomin och en viktig innovativ process.

Det vore därmed negativt om lagstiftningen omöjliggjorde eller allvarligt försvårade oförutsedda nya användningsområden för de reglerade produkterna. Ett exempel är "uttjänade" bilbatterier som håller längre än elbilen de installerats i. Dessa batterier skulle med fördel kunna installeras som batterier för lagring av exempel solcellsel i bostäder. Men detta är inte tillåtet, då bilbatterier inte får återbrukas på detta sätt. Denna typ av inlåsnings effekter behöver undvikas, och Tillväxtanalys rekommenderar en flexibel ansats i detta hänseende.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören. Föredragande har varit analytiker Henrik Hermansson. I ärendets handläggning har även avdelningschef Thomas Pettersson Westerberg deltagit.

Sverker Härd
Generaldirektör

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Östersund

Postadress: Studentplan 3, 831 40 Östersund

Besöksadress: Studentplan 3, Östersund

Stockholm

Postadress: Studentplan 3, 831 40 Östersund

Besöksadress: Torsgatan 11, plan 4, Stockholm

Telefon: 010-447 44 00

E-post: info@tillvaxtanalys.se

Webb: www.tillvaxtanalys.se

Organisationsnummer: 202100-6164

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Östersund

Postadress

Studentplan 3 831 40 Östersund

Besöksadress

Studentplan 3, Östersund

Stockholm

Postadress

Studentplan 3 831 40 Östersund

Besöksadress

Torsgatan 11, plan 4

Kontakt

010-447 44 00

info@tillvaxtanalys.se

www.tillvaxtanalys.se

Org. nr 202100-6164